

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-27– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-27 – ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

3 Οκτωβρίου 2022

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **01/11/2022**

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας εκπονούνται στο πλαίσιο του Κοινού Εναρμονισμένου Προγράμματος της Ε.Ε. για τις Έρευνες Επιχειρήσεων και Καταναλωτών (Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys) με τη στήριξη της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υποθέσεων της ΕΕ (Directorate General for Economic and Financial Affairs | DG ECFIN)

ΕΕ – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Υποχώρηση του δείκτη οικονομικού κλίματος, λόγω έντονης πτώσης σε όλους τους επιμέρους τομείς

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος υποχώρησε σημαντικά τον Σεπτέμβριο τόσο στην ΕΕ όσο και στην Ευρωζώνη και διαμορφώθηκε στις 92,6 και τις 93,7 μονάδες αντίστοιχα, από 97,2 και 98,5 μονάδες τον Ιούλιο, σε μια από τις χαμηλότερες επιδόσεις μετά την πανδημία. Η υποχώρηση του δείκτη οφείλεται στην έντονη επιδείνωση των προσδοκιών σε όλους τους τομείς, στη Βιομηχανία, στις Υπηρεσίες, στο Λιανικό εμπόριο και στους Καταναλωτές, ενώ στις Κατασκευές απλώς η επιδείνωση ήταν ηπιότερη. Συγκεκριμένα, στη Βιομηχανία (-3,2) σημειώνεται έντονη επιδείνωση των εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση, καθώς και της παραγωγής τους 3-4 προσεχείς μήνες η οποία διαμορφώθηκε στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 22 μηνών. Στις Υπηρεσίες (-3,7), η επιδείνωση ήταν αποτέλεσμα της υποχώρησης της ζήτησης και της δραστηριότητας εν γένει. Η επιδείνωση των προσδοκιών στο Λιανικό εμπόριο (-1,5 μονάδες) αντανάκλα την απαισιοδοξία στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα και τη μελλοντική κατάσταση των επιχειρήσεων, αν και τα αποθέματα ενισχύονται αντισταθμίζοντας μερικώς την επιδείνωση. Στις Κατασκευές (-1,2), οι προσδοκίες υποχώρησαν ήπια. Η έντονη επιδείνωση στην καταναλωτική εμπιστοσύνη (-2,6) είναι αποτέλεσμα της αποκλιμάκωσης και των τεσσάρων παραγόντων που συνθέτουν τον δείκτη. Οι προβλέψεις των νοικοκυριών για τη μελλοντική οικονομική τους κατάσταση σημείωσαν νέο ιστορικό ελάχιστο, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάστασή τους. Παράλληλα, η πρόθεση για μείζονες αγορές και οι προβλέψεις για τη γενική κατάσταση κινήθηκαν χαμηλότερα προσεγγίζοντας ακόμη περισσότερο το ιστορικά χαμηλό του Απριλίου του 2020. Όσον αφορά στις τάσεις στις έξι μεγαλύτερες οικονομίες, ο δείκτης υποχώρησε έντονα στην Γερμανία (-4,8), στην Ολλανδία και την Ιταλία(-3,7), στην Γαλλία (-3,2) στην Πολωνία (-2,4) και ηπιότερα στην Ισπανία (-3,4). Αναλυτικότερα:

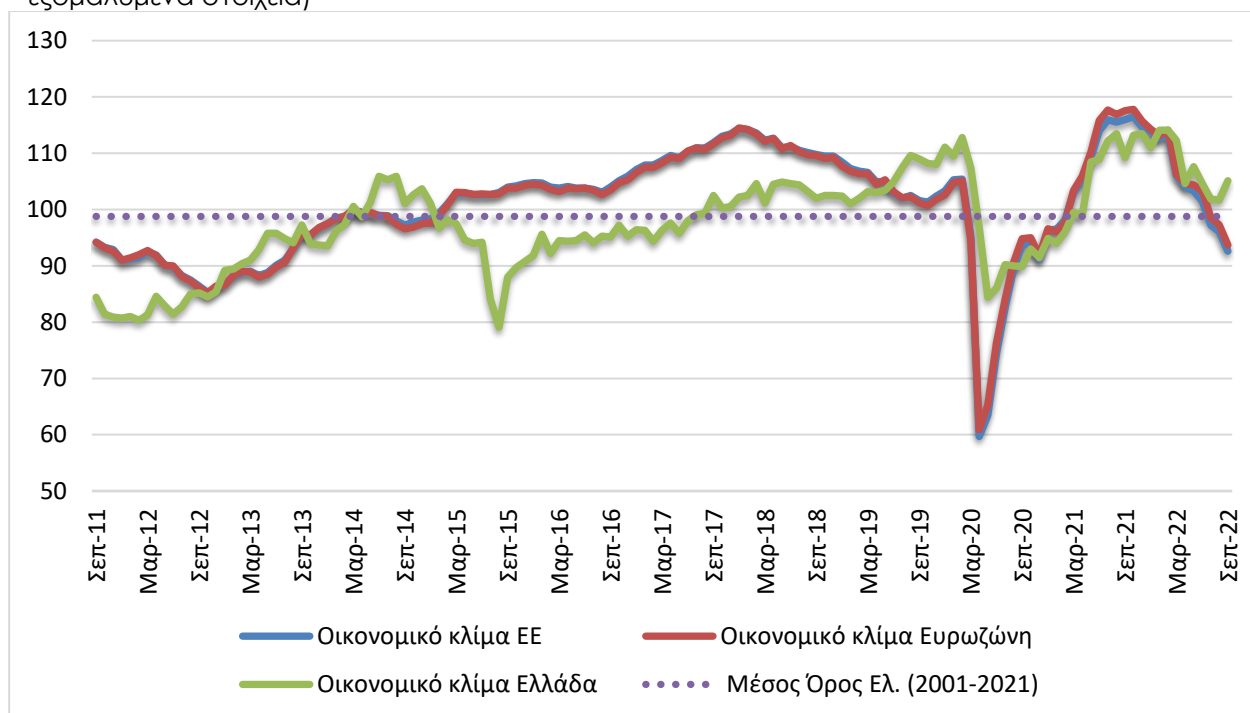
- Στη **Βιομηχανία**, ο δείκτης προσδοκιών στην ΕΕ υποχώρησε στις -1,4 μονάδες, ενώ στην Ευρωζώνη διαμορφώθηκε στις -0,4 μονάδες. Οι προσδοκίες για την παραγωγή τους επόμενους τρεις μήνες υποχώρησαν τόσο στην ΕΕ όσο και στην Ευρωζώνη, όπως και οι προβλέψεις παραγγελιών και ζήτησης που εξασθένησαν σε αμφότερες τις ζώνες, ενώ τα αποθέματα κλιμακώθηκαν και στις δύο.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +5,1 μονάδες στην ΕΕ και στις +4,9 στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους υποχώρησαν ελαφρά σε αμφότερες τις ζώνες, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση εξασθένησαν εντονότερα, ενώ παράλληλα, οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης υποχώρησαν και στις δυο ζώνες οριακά.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι δείκτες διαμορφώθηκαν στις -7,7 και -8,4 μονάδες αντίστοιχα σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα βελτιώνονται οριακά σε αμφότερες τις ζώνες, οι προβλέψεις για τις πωλήσεις εξασθενούν ήπια, ενώ τα αποθέματα διογκώνονται.
- Στις **Κατασκευές**, οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις -0,6 μονάδες στην ΕΕ και στις +1,6 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση υποχώρησαν ελαφρώς σε αμφότερες τις ζώνες, ενώ αντίθετα οι αρνητικές προβλέψεις για το επίπεδο εργασιών ενισχύθηκαν ήπια.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (2000-2020=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2021	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		
ΕΕ-27	65,2 (Μαρ. 2009)	118,3 (Μάιος 2000)	99,3	102,9	104,2	110,4	111,1	103,6	87,4	109,8		
Ευρωζώνη	65,5 (Μαρ. 2009)	119,0 (Ιούλ. 2021)	99,3	102,9	104,0	110,4	111,0	103,3	88,0	110,7		
Ελλάδα	79,3 (Μαρ. 2009)	120,7 (Ιούλ. 2000)	99,1	91,7	94,4	98,9	103,6	105,4	96,1	106,5		
Περιοχή	2021											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	96,5	98,2	103,3	105,5	109,6	114,3	115,6	115,3	115,5	116,0	114,4	113,9
Ευρωζώνη	96,2	97,9	103,7	105,9	110,0	116,2	117,3	116,7	117,3	117,4	115,4	114,4
Ελλάδα	94,1	96,2	99,5	98,9	108,6	108,8	111,8	113,1	109,3	113,3	113,6	111,0
Περιοχή	2022											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	112,6	113,3	106,1	104,1	103,3	101,5	97,2	96,1	92,6			
Ευρωζώνη	113,1	114,1	106,3	104,6	104,4	103,3	98,5	97,3	93,7			
Ελλάδα	114,1	114,1	112,3	104,6	107,6	104,6	101,8	101,7	105,1			

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος ΕΕ-27 και Ελλάδα (2000-2020=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώθηκε στις -29,9 μονάδες στην ΕΕ και στις -28,8 στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, τους τελευταίους 12 μήνες κινήθηκαν οριακά πτωτικά σε αμφότερες τις ζώνες, ενώ εντονότερα πτωτικά κινήθηκαν οι προβλέψεις για την εξέλιξη της στους επόμενους 12 μήνες. Ήπια πτωτικά κινήθηκαν οι προβλέψεις για τη γενική κατάσταση της

οικονομίας στην Ευρωζώνη και εντονότερα στην ΕΕ, ενώ οι προβλέψεις για αγορές τους επόμενους μήνες υποχωρούν ήπια σε αμφότερες τις ζώνες.

- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** ενισχύθηκε στην ΕΕ (+3,0 από +0,8 μον.) με την βελτίωση στην Ευρωζώνη να είναι λίγο ηπιότερη (+2,1 από +0,9 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης κινήθηκαν ήπια πτωτικά σε αμφότερες τις δύο ζώνες, ενώ έντονα πτωτικά κινήθηκαν οι προβλέψεις για τη ζήτηση στο επόμενο τρίμηνο στην ΕΕ και ηπιότερα στην Ευρωζώνη. Μικρή ενίσχυση παρουσίασαν όμως οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων τόσο σε ΕΕ όσο και σε Ευρωζώνη.

ΕΛΛΑΔΑ: Ενίσχυση του δείκτη οικονομικού κλίματος

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος ενισχύθηκε τον Σεπτέμβριο στις 105,1 μονάδες, υψηλότερα από ό,τι τον Ιούλιο και τον Αύγουστο (101,8 μονάδες), αλλά χαμηλότερα έναντι του περυσινού Σεπτεμβρίου. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, επικράτησαν πτωτικές τάσεις, τόσο στην Ευρωζώνη όσο και ευρύτερα στην ΕΕ. Οι επιχειρηματικές προσδοκίες υποχώρησαν ήπια στη Βιομηχανία και το Λιανικό εμπόριο, ενώ σε Κατασκευές και Υπηρεσίες οι προσδοκίες βελτιώνονται. Η βελτίωση του δείκτη αντανακλά κυρίως μια ανοδική «διόρθωση» στον δείκτη της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, ο οποίος είχε υποχωρήσει πολύ έντονα και συστηματικά κατά την προηγούμενη περίοδο. Άλλωστε, τα ελληνικά νοικοκυριά παραμένουν τα πιο απαισιόδοξα στην Ευρώπη και τον Σεπτέμβριο και η βάση σύγκρισης είναι χαμηλή. Επίσης, η θετική πορεία του τουρισμού με τον οποίο συνδέονται άμεσα ή έμμεσα πλήθος ελληνικών νοικοκυριών, φαίνεται να τόνωσε σε κάποιο βαθμό τις προοπτικές της χειμερινής περιόδου, ενώ και οι πολιτικές επιδοματικής στήριξης, στην ενέργεια αλλά και σε άλλους τομείς, φαίνεται πως έχουν επίδραση. Στον επιχειρηματικό τομέα, κινητικότητα υπάρχει κυρίως στον κατασκευαστικό τομέα αλλά και στον σχετικά ετερογενή χώρο των Διάφορων Επιχειρηματικών Υπηρεσιών (όπως στη διαφήμιση, συμβουλευτικές και άλλες υπηρεσίες), καθώς αρκετά έργα του Ταμείου Ανάκαμψης αλλά και του ΕΣΠΑ βρίσκονται ή πλησιάζουν σε στάδιο ωρίμανσης. Σε κάθε περίπτωση, οι αβεβαιότητες για το επόμενο διάστημα είναι ακόμα εξαιρετικά ισχυρές, καθώς τόσο οικονομικά όσο και γεωπολιτικά υπάρχουν υψηλοί κίνδυνοι στο ευρωπαϊκό περιβάλλον.

Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση ενισχύθηκε ελαφρά, οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα αποκλιμακώθηκαν και οι θετικές προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες υποχώρησαν έντονα.
- στις **Κατασκευές**, οι αρνητικές προβλέψεις για την παραγωγή ενισχύθηκαν, ενώ αντίθετα οι προβλέψεις για την απασχόληση βελτιώθηκαν αισθητά.
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις υποχώρησαν σημαντικά, με το ύψος των αποθεμάτων να κλιμακώνεται έντονα, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των πωλήσεων μεταβάλλονται ήπια.
- στις **Υπηρεσίες**, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κινήθηκαν έντονα ανοδικά, όπως και εκείνες για τη ζήτηση, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης μεταβλήθηκαν μόνο ελαφρά ανοδικά.
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, οι αρνητικές προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας παρουσίασαν σημαντική άμβλυση, όπως και οι αντίστοιχες για τη δική τους οικονομική κατάσταση οι οποίες υποχώρησαν ηπιότερα. Παράλληλα επιδεινώθηκαν ελαφρά οι προβλέψεις για μείζονες αγορές και βελτιώθηκε οριακά η πρόθεση για αποταμίευση.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Νέα επιδείνωση των προσδοκιών, έντονη υποχώρηση της παραγωγής τους προσεχείς μήνες

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία υποχώρησε εκ νέου τον Σεπτέμβριο, στις 98,2 μονάδες, από 101,2 μονάδες τον Ιούλιο, στη χαμηλότερη επίδοση των τελευταίων 20 μηνών.

Από τις μεταβλητές του δείκτη, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και την τρέχουσα ζήτηση ενισχύθηκε ελαφρά, το ύψος των αποθεμάτων αποκλιμακώθηκε, ενώ το θετικό ισοζύγιο προβλέψεων για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες εξασθένησε έντονα.

Αναλυτικά:

α) Στο **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο σχετικός δείκτης κινήθηκε πτωτικά και διαμορφώθηκε στις -9 μονάδες, από -6 μονάδες τον Ιούλιο, με το 21% των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 12% (από 17%) να αναφέρει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο κινήθηκε επίσης έντονα πτωτικά και πλέον είναι ισοσκελισμένο (από +18 μονάδες), με το 20% (από 27%) των επιχειρήσεων να προβλέπει αύξηση της παραγωγής του το επόμενο τρίμηνο και ένα ισοβαρές 21% (από 9%) μείωσή της.

γ) Στα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό ισοζύγιο δείχνει αισθητή αποκλιμάκωση και διαμορφώθηκε στις +5 (από +18) μονάδες, με το 25% των επιχειρήσεων να αναφέρει υψηλά για την εποχή αποθέματα και το 19% (από 8%) να δηλώνει το αντίθετο.

δ) Στους δείκτες εξαγωγικής δραστηριότητας καταγράφηκαν τον Σεπτέμβριο μικτές τάσεις: οι **θετικές εκτιμήσεις για τις εξαγωγές κατά το τελευταίο τρίμηνο** ενισχύθηκαν περαιτέρω στις +19 (από +7) μονάδες, οι αρνητικές **εκτιμήσεις όμως για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** στράφηκαν σε θετικές (+7 από -3 μονάδες), ενώ αντίθετα, οι **θετικές προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** έγιναν αρνητικές και διαμορφώθηκαν στις -4 μονάδες (από +21).

ε) Οι θετικές **προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** υποχώρησαν ελαφρά, με το ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις +19 μονάδες από +23 με το 31% (από 29%) των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο πωλήσεων το προσεχές χρονικό διάστημα, ενώ το 13% (από 5%) μείωσή τους. Από την άλλη πλευρά όμως, ο θετικός δείκτης **εκτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις** ενισχύθηκε και διαμορφώθηκε στις +27 (από +16) μονάδες, με το 38% (από 30%) των ερωτηθέντων να προβλέπει αύξησή τους.

Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
		Min	Max	2001-2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Βιομηχανία (2000-2010=100)		66,2 (Φεβ. 2009)	117,6 (Μάιος 2000)	96,6	96,1	98,1	102,8	103,6	93,9	106,3	
2021											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
94,9	98,9	100,8	99,8	110,0	105,3	112,3	114,6	106,9	112,9	110,2	109,1
2022											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
116,8	116,7	117,1	108,8	111,4	103,9	101,2	99,5	98,2			

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

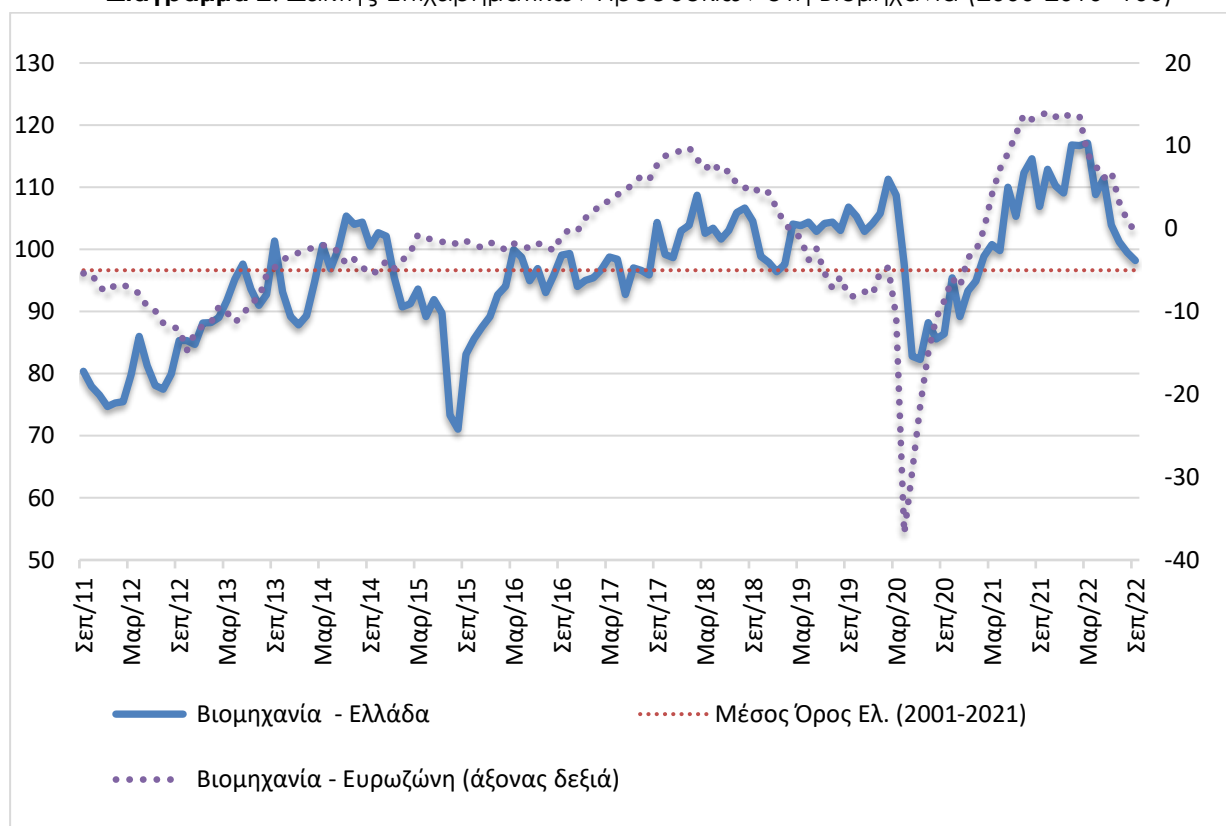
Πηγή: IOBE

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** εξασθένησαν στους 4,1 μήνες, με το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** να υποχωρεί αισθητά, στο 70,7%, από 75,0% τον Ιούλιο.

ζ) Ο δείκτης **προβλέψεων για την απασχόληση** υποχώρησε έντονα στις -9 μονάδες, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει άνοδο απασχόλησης το προσεχές τρίμηνο να διατηρείται στο 13%, αλλά πλέον ένα 22% αυτών (από μόλις 4%) να αναμένει μείωσή της.

η) Το ισοζύγιο στις **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** ενισχύθηκε έντονα και διαμορφώθηκε στις +42 μονάδες (από +21), με μόλις το 55% των επιχειρήσεων να μην αναμένουν μεταβολή τους το προσεχές τρίμηνο και το 44% (από 30%) να αναμένει άνοδό τους.

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από τη DG Ecfín

Αξίζει να σημειωθεί ότι η αβεβαιότητα για το οικονομικό περιβάλλον έχει ενισχυθεί έντονα, καθώς στην ερώτηση που αφορά **στην ευκολία πρόβλεψης της μελλοντικής ανάπτυξης της επιχείρησης**, τον Σεπτέμβριο το 70% των επιχειρήσεων θεώρησαν ότι αυτή μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, ποσοστό πολύ υψηλότερο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (48%), αλλά και το υψηλότερο εντός του 2022.

Σε επίπεδο βασικών τομέων, ο δείκτης προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά** υποχώρησε έντονα και διαμορφώθηκε στις 103,1 μονάδες (από 111,0 μον.). Σημειώθηκε έντονη επιδείνωση στις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς 3-4 μήνες, ενώ οι ήπια θετικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση υποχώρησαν αισθητά και τα αποθέματα αποκλιμακώθηκαν σημαντικά. Στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά** ο δείκτης υποχώρησε αισθητά στις 94,5 (από 106,3) μονάδες. Η επιδείνωση προήλθε κυρίως από την αισθητή υποχώρηση στις παραγγελίες και τη

ζήτηση, με τις προβλέψεις στην παραγωγή τους 3-4 προσεχείς μήνες να κινούνται ήπια ανοδικά και τα αποθέματα να κλιμακώνονται έντονα. Ήπια βελτίωση παρουσίασε ο δείκτης στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, στις 94,8 (από 91,2) μονάδες, με τις αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση να υποχωρούν ελαφρά, την παραγωγή τους προσεχείς μήνες να εξασθενεί ήπια και τα αποθέματα και εδώ να αποκλιμακώνονται σημαντικά.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Μικρή βελτίωση των προσδοκιών, προερχόμενη αποκλειστικά από τις Ιδιωτικές Κατασκευές, με τις προσδοκίες στα Δημόσια έργα να υποχωρούν

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές ενισχύθηκε ήπια τον Σεπτέμβριο, στις 97,9 μονάδες (από 94,4 μον. τον Ιούλιο), επίπεδο όμως χαμηλότερο από το αντίστοιχο περυσινό (153,5 μονάδες). Αυτή η μεταβολή ήταν αποτέλεσμα της σημαντικής βελτίωσης των προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές, αντισταθμίζοντας εν μέρει την επιδείνωση στα Δημόσια Έργα. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι αρνητικές προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων ενισχύθηκαν ελαφρά, ενώ οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση υποχώρησαν αρκετά.** Αναλυτικά, ο αρνητικός δείκτης των -55 μονάδων στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων ενισχύθηκε ελαφρά, στις -59 μονάδες, με μόλις το 2% των επιχειρήσεων να διατυπώνει αισιοδοξία για το επίπεδο των εργασιών το επόμενο τρίμηνο. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο αρνητικός δείκτης των -12 μονάδων αμβλύθηκε κατά 10 μονάδες και διαμορφώθηκε στις -2 μονάδες, με το 41% (από 24%) των ερωτηθέντων να προβλέπει αύξηση των θέσεων εργασίας στον τομέα αλλά και ένα 43% (από 36%) να εκτιμά μείωσή τους. Στα υπόλοιπα στοιχεία, ο θετικός δείκτης των +27 μονάδων στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων αποκλιμακώνεται (+17 μονάδες), με τους μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας να υποχωρούν επίσης (6,2 από 8,0). Στο πεδίο των τιμών, οι πληθωριστικές προσδοκίες υποχώρησαν σχετικά (+16 από +26 μον. ο δείκτης). Τέλος, μόλις το 4% των επιχειρήσεων αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Οι περισσότερες επιχειρήσεις (53%) επισημαίνουν την έλλειψη εργατικού δυναμικού ως το βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία τους, ένα 28% την ανεπαρκή χρηματοδότηση, και ένα 12% τη χαμηλή ζήτηση.

Στην ερώτηση η οποία προσπαθεί να αξιολογήσει το βαθμό αβεβαιότητας που επικρατεί στο οικονομικό περιβάλλον, τον Σεπτέμβριο, σχεδόν όλες (94,3%) θεωρούν ότι η μελλοντική ανάπτυξη μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα (80,8% τον Ιούλιο).

Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Κατασκευές (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
		14,3 (Απρ. 2020)	155,7 (Μάρ. 2000)	80,8	61,3	55,4	58,1	58,1	62,7	127,5	
2021											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
100,1	107,9	110,5	111,1	125,8	128,9	148,6	131,9	153,5	148,5	137,7	125,5
2022											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
127,4	140,0	144,1	132,2	103,7	122,9	94,4	93,3	97,9			

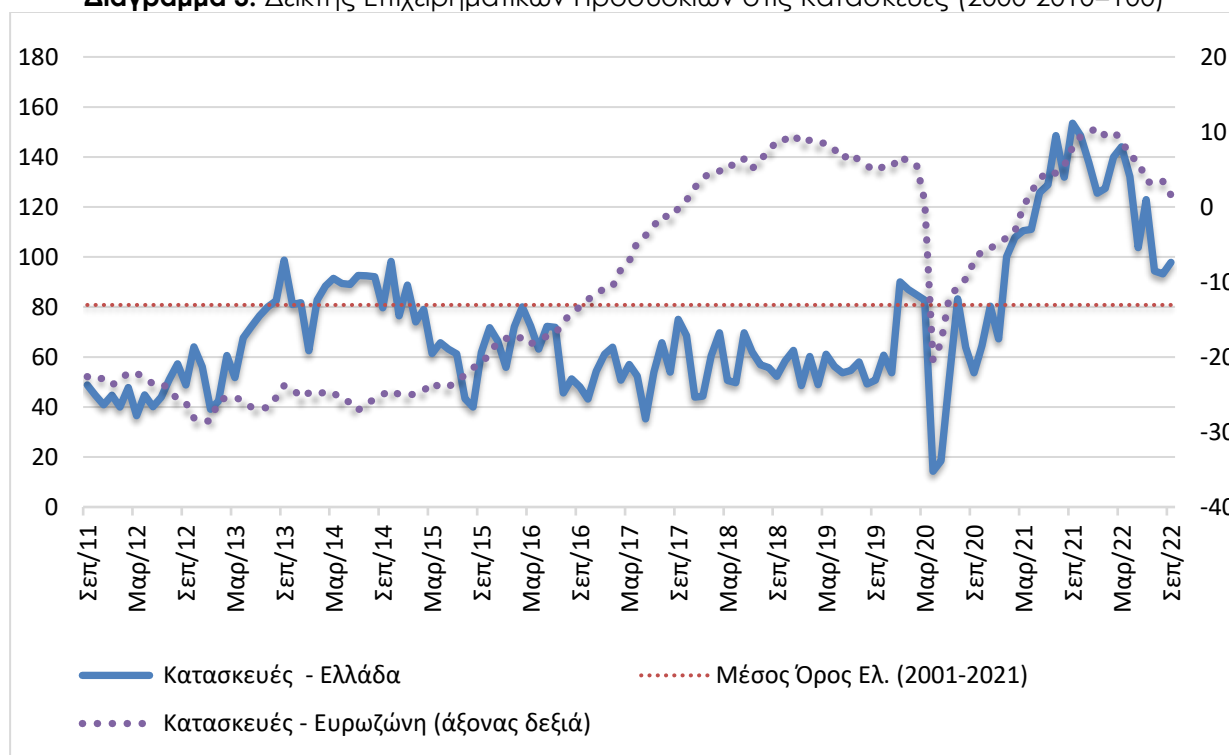
Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Κατακόρυφη βελτίωση παρουσίασε ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** και διαμορφώθηκε στις 96,3 μονάδες (από 76,8), επίπεδο όμως πολύ χαμηλότερο του αντίστοιχου περυσινού (145,6 μον.). Οι απαισιόδοξες προβλέψεις για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών αμβλύνθηκαν σημαντικά τον Σεπτέμβριο (-25 από -46 μονάδες), όπως και οι προσδοκίες για την απασχόληση, στις -29 (από -37) μονάδες. Σε ότι αφορά τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων επιδεινώθηκαν έντονα (+35 από +52 μον. ο δείκτης), με τους μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας να υποχωρούν σημαντικά (4,0 από 6,6). Ως προς τις τιμές, οι αυξητικές προβλέψεις εξομαλύνθηκαν (από +23 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Τέλος, μόλις το 2% των επιχειρήσεων δεν αναφέρει προσκόμματα στη λειτουργία του. Από τις υπόλοιπες, σχεδόν τέσσερις στις πέντε επιχειρήσεις (79%) αναφέρουν την έλλειψη εργατικού δυναμικού και το 14% την ανεπάρκεια χρηματοδότησης ως το βασικότερο εμπόδιο λειτουργίας τους.

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Αισθητή υποχώρηση έναντι του Ιουλίου παρουσίασε ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων**. Διαμορφώθηκε στις 94,9 (από 112,2 τον Ιούλιο) μονάδες, πολύ χαμηλότερα από το αντίστοιχο περυσινό επίπεδό του (157,0 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο αρνητικός δείκτης των -65 μονάδων τον προηγούμενο μήνα ενισχύθηκε κατακόρυφα, φθάνοντας τις -98 μονάδες. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό θετικό ισοζύγιο βελτιώθηκε ελαφρώς, στις +27 μονάδες (από +18). Το 48% των επιχειρήσεων του κλάδου αναμένουν περισσότερες θέσεις απασχόλησης, ενώ το 20% (από 14%) προβλέπει μείωσή τους. Αμετάβλητος διατηρήθηκε στις -3 μονάδες ο δείκτης εκτιμήσεων για το επίπεδο των τρεχουσών εργασιών. Παράλληλα το ισοζύγιο των τιμών σημείωσε ενίσχυση 3 μονάδων και διαμορφώθηκε στις +33 μονάδες. Τέλος, το ποσοστό των ερωτηθέντων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία υποχώρησε στο 6%, με το 25% να αναφέρει τη χαμηλή ζήτηση και το 44% την περιορισμένη χρηματοδότηση.

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Μικρή επιδείνωση στις προσδοκίες

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** υποχώρησε ελαφρά τον Σεπτέμβριο στις 86,9 (από 93,0) μονάδες τον Ιούλιο. **Η επιδείνωση αυτή είναι αποτέλεσμα της χειροτέρευσης των προσδοκιών του κλάδου Οχημάτων-Ανταλλακτικών και Ειδών Οικιακού εξοπλισμού, με τους υπόλοιπους κλάδους να κινούνται ανοδικά.** Αναλυτικά, οι αρνητικές εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους ενισχύονται στις -12 μονάδες (από -6 μονάδες), ενώ παράλληλα οι προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων στο επόμενο τρίμηνο διαμορφώνονται στις -10 (από -7) μονάδες. Από την άλλη πλευρά, τα αποθέματα διαμορφώνονται σε κανονικά σχεδόν για την εποχή επίπεδα (από -11 σε +1 μονάδες), αν και οι νέες παραγγελίες παραμένουν αρνητικές (-11 από -6 μονάδες). Οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση ενισχύονται αισθητά (+11 από +1 μονάδες), ενώ ως προς τις τιμές, το 65% αναμένει άνοδο, ενδεικτικό των πληθωριστικών πιέσεων. Ως προς το βαθμό αβεβαιότητας που επικρατεί στο οικονομικό περιβάλλον αυτός είναι αυξημένος, καθώς το 84,3% θεωρεί ότι η μελλοντική ανάπτυξη μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, πολύ υψηλότερα από τον Ιούλιο (66,1%).

Οι προσδοκίες στους επιμέρους κλάδους είναι ανοδικές, με εξαίρεση τον κλάδο Οχημάτων-Ανταλλακτικών και Ειδών Οικιακού εξοπλισμού. Αναλυτικά:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** ενισχύθηκε έντονα τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις 93,6 (από 79,3) μονάδες, πολύ υψηλότερα σε σχέση με το περυσινό επίπεδο (16,1 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις άλλαξαν τάση και στράφηκαν σε θετικές (+33 από τις -24 μονάδες), ενώ και οι θετικές προσδοκίες για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου ενισχύονται περαιτέρω στις +33 μονάδες (από τις +18). Τα αποθέματα κλιμακώνονται στις +33 μονάδες (από +12), ενώ παράλληλα ενισχύονται σημαντικά οι παραγγελίες προς προμηθευτές (+67 από +29 μον.). Σημαντική βελτίωση παρατηρείται στο ισοζύγιο των προβλέψεων για την απασχόληση, με το σχετικό δείκτη να εκτοξεύεται στις +78 (από +24) μονάδες, ενώ οι προβλέψεις τιμών διατηρούνται καθολικά πληθωριστικές.

Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

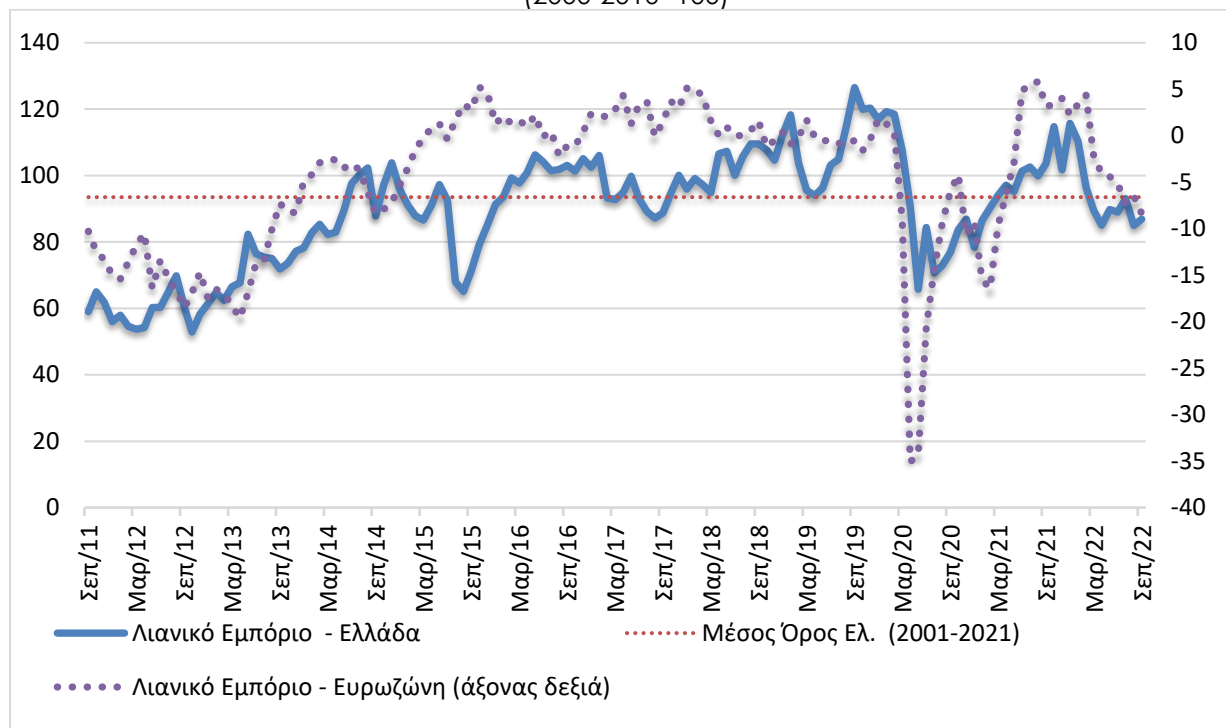
Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
		52,6 (Ιουλ. 2010)	128,7 (Μάιος 2007)	93,5	101,4	94,6	104,5	109,6	87,9	100,2	
2021											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
86,4	90,2	94,0	97,1	95,2	101,3	102,6	99,9	103,6	114,7	101,7	115,7
2022											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
110,3	96,5	89,5	85,0	89,8	89,0	93,0	84,9	86,9			

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων. **Πηγή:** IOBE

Έντονα ανοδικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, φθάνοντας στις 133,5 (από 111,2) μονάδες, όσο περίπου και πέρυσι (132,5). Οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις είναι καθολικά θετικές (από +25 μονάδες), ενώ αντίθετα εξασθενούν αρκετά οι θετικές προβλέψεις για το επόμενο διάστημα (+16 από +43 μον.). Τα αποθέματα διαμορφώνονται σε κανονικά για την εποχή επίπεδα (από τις +22 μονάδες το σχετικό

ισοζύγιο), ενώ οι παραγγελίες προς προμηθευτές ενισχύονται κατακόρυφα. Από την άλλη πλευρά ενισχύονται σημαντικά οι προσδοκίες στην απασχόληση και γίνονται οριακά θετικές, (από τις -39 μονάδες), ενώ στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο υποχωρεί στις -52 μονάδες.

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Οι προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** εξασθενούν ήπια και ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται τον Σεπτέμβριο στις 101,8 (από 105,7) μονάδες, στα περυσινά περίπου επίπεδα (104,9 μον.). Οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις κινήθηκαν έντονα πτωτικά στις +25 μονάδες (από +58), ενώ οι θετικές προβλέψεις στις πωλήσεις στο επόμενο διάστημα ενισχύθηκαν περαιτέρω (+40 από +21 μονάδες). Παράλληλα, ο δείκτης αποθεμάτων διατηρήθηκε στα επίπεδα του Ιουλίου (+30 από +31 μονάδες), ενώ οι παραγγελίες προς προμηθευτές υποχωρούν σημαντικά και διαμορφώνονται στις -30 μονάδες (από +4 μονάδες). Από την άλλη πλευρά, οι προβλέψεις για την απασχόληση είναι αρνητικές στις -9 μονάδες (από +7), ενώ στις τιμές ο σχετικός δείκτης συνεχίζει να υποδηλώνει σημαντική αύξηση τιμών παρά την υποχώρηση του δείκτη (+30 από +64 μονάδες).

Σημαντική επιδείνωση σημειώνεται τον Σεπτέμβριο στις επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Οχήματα - Ανταλλακτικά**, στις 102,3 (από 112,7) μονάδες, αρκετά χαμηλότερα από την αντίστοιχη περίοδο του 2021 (135,6 μονάδες). Το αρνητικό ισοζύγιο στις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου ενισχύεται (στις -24 από -16 μονάδες), ενώ αντίθετα οι απαισιόδοξες προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου διατηρούνται και διαμορφώνονται στις -16 μονάδες (από -21 μον.). Τα αποθέματα παραμένουν σε πολύ χαμηλά για την εποχή επίπεδα (-32 από -59 μονάδες), με τις παραγγελίες προς προμηθευτές να εξακολουθούν να είναι πτωτικές (-16 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο από -14 μον.). Παράλληλα, οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση αμβλύνονται σημαντικά και διαμορφώνονται στις -7 μονάδες (από -39 μον.), ενώ τέλος, ως προς τις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο διατηρείται σε έντονα πληθωριστικά επίπεδα, στις +67 μονάδες.

Ήπια ανοδικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα**, με το δείκτη να διαμορφώνεται μόλις στις 33,7 (από 28,5) μονάδες. Οι εκτιμήσεις για τις πωλήσεις από καθολικά αρνητικές, βελτιώνονται ελαφρά και διαμορφώνονται στις -91 μονάδες, όπως και οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου. Τα αποθέματα έχουν πλήρως ρευστοποιηθεί, ενώ παράλληλα οι προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές διατηρούνται έντονα αρνητικές (στις -91 από -97 μονάδες). Ισοσκελισμένες διατηρούνται οι προβλέψεις για την απασχόληση, ενώ στις τιμές ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται στις +9 μονάδες.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Έντονη βελτίωση στις προσδοκίες λόγω ικανοποίησης από την τρέχουσα δραστηριότητα

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** ενισχύθηκε σημαντικά τον Σεπτέμβριο, στις 126,3 μονάδες, από 103,4 τον Ιούλιο, κυρίως λόγω βελτίωσης στον τομέα των συμβουλευτικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων είναι έντονα ανοδικές, όπως αντίστοιχα και εκείνες για την τρέχουσα ζήτηση. Αντιθέτως, οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης, αν και παραμένουν θετικές, εξασθενούν ελαφρώς.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κινείται έντονα ανοδικά, στις +70 μονάδες (από +25), ενώ ο δείκτης εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση διαμορφώθηκε στις +50 (από +14) μονάδες. Θετικές παραμένουν και οι προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου στις +21 (από +23) μονάδες, όπως και εκείνες για την απασχόληση που διαμορφώθηκαν στις +19 μονάδες (από +25 μονάδες), ενώ στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο υποδηλώνει εκ νέου αύξηση τιμών, (+24 από +21) μονάδες. Σχεδόν μία στις δύο επιχειρήσεις (48%) δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 21% των επιχειρήσεων να επισημαίνει την ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού και το 14% των επιχειρήσεων τις τρέχουσες εξελίξεις ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του. Στην ερώτηση σχετικά με το βαθμό αβεβαιότητας που επικρατεί στο οικονομικό περιβάλλον, το 68% θεωρεί ότι η μελλοντική ανάπτυξη μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, αρκετά υψηλότερα από τον Ιούλιο (57%).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων η άνοδος φαίνεται να προέρχεται από τις Διάφορες Επιχειρηματικές δραστηριότητες που περιλαμβάνει κυρίως συμβουλευτικές υπηρεσίες. Αναλυτικότερα:

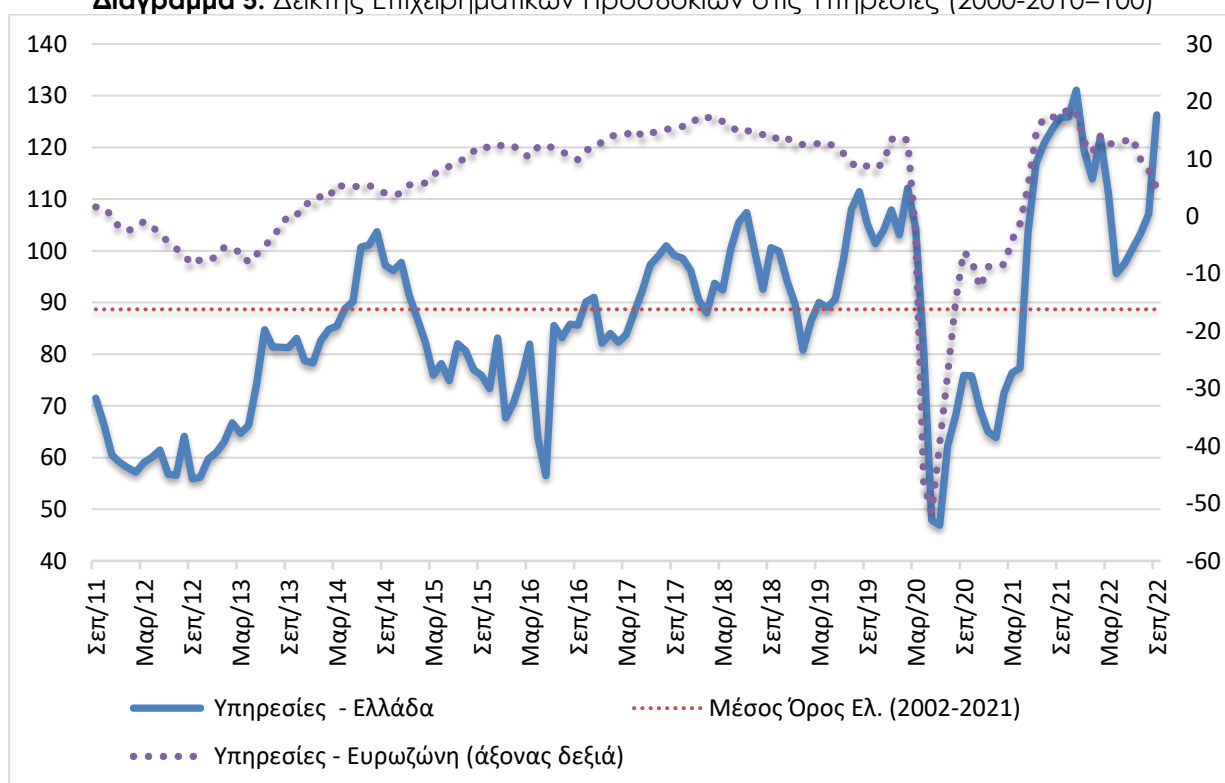
Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία**, παρά την ήπια υποχώρηση, εξακολουθεί να κινείται σε υψηλά επίπεδα στις 131,3 (από 138,3) μονάδες, φανερώνοντας την καλή πορεία του τουρισμού και τον Σεπτέμβριο. Οι έντονα θετικές εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων ενισχύονται περαιτέρω, στις +86 μονάδες (από +84 μονάδες ο δείκτης), ενώ παράλληλα, ανοδικά κινούνται οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση και διαμορφώνονται στις +32 (από +24) μονάδες, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης να κινούνται έντονα πτωτικά και να διαμορφώνονται στις -11 μονάδες (από +20 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Όμως είναι λογικό η ολοκλήρωση της θερινής σεζόν οδηγεί σε πτωτικές προβλέψεις για την απασχόληση, που διαμορφώθηκαν στις -14 (από +37) μονάδες, ενώ ο δείκτης των τιμών εξακολουθεί να υποδηλώνει αύξηση, παρά τη μικρή υποχώρηση (στις +14 από +29 μονάδες).

Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Υπηρεσίες (2000-2010=100)	Min	Max	2002-2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021		
		46,9 (Ιουν. 2020)	140,2 (Ιουλ. 2000)	88,7	79,3	92,7	97,0	97,7	76,0	104,7	
2021											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
63,9	72,5	76,4	77,3	103,6	116,9	120,8	123,6	125,8	125,9	131,3	119,2
2021											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
113,9	122,0	111,2	95,6	97,6	100,5	103,4	107,2	126,3			

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης. **Πηγή:** IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Έντονα ανοδικά κινείται ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (χωρίς Τράπεζες), στις 120,1 (από 79,5) μονάδες, σε χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με εκείνο του προηγούμενου έτους (129,8 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αλλάζουν τάση στις +25 (από -10) μονάδες, ενώ αντίστοιχα μεταβλήθηκαν σε θετικές οι εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης οι οποίες από τις -25 μονάδες διαμορφώθηκαν στις +13 μονάδες. Έντονα ανοδικά κινήθηκαν και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης που είναι πλέον αισιόδοξες και διαμορφώθηκαν στις +25 (από -25) μονάδες, ενώ και οι προβλέψεις για την απασχόληση ενισχύθηκαν σημαντικά στις +63 (από +10) μονάδες. Στις προσδοκίες για τις τιμές, ο σχετικός δείκτης κινήθηκε έντονα πληθωριστικά και διαμορφώθηκε στις +63 μονάδες, ενώ το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ανεμπόδιστη λειτουργία κυμάνθηκε στο 38% (από 20%), με το μεγαλύτερο εμπόδιο να είναι η ανεπάρκεια ζήτησης με 50%.

Πολύ ανοδικά κινήθηκε ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, στις 138,4 (από 104,5 μονάδες), επίπεδο αισθητά υψηλότερο σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό (111,5 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύεται σημαντικά (+67 από +28 μονάδες), με τις θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση να κινούνται αντίστοιχα (+67 από +28 μονάδες). Παράλληλα οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης βελτιώνονται σημαντικά στις +56 μονάδες (από +13 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο), με τις προβλέψεις για την απασχόληση να ενισχύονται εντονότερα στις +89 (από +15) μονάδες. Από την άλλη πλευρά η πληθωριστική τάση των τιμών ενισχύθηκε σημαντικά στις +67 μονάδες (από +33), ενώ περισσότερες από τις μισές επιχειρήσεις δηλώνουν απρόσκοπτη λειτουργία, με το 6% να αναφέρει την ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού και την ανεπάρκεια ζήτησης και το 19% παράγοντες σχετικούς με τις τρέχουσες εξελίξεις, ως εμπόδια λειτουργίας.

Ήπια επιδείνωση παρουσιάζει ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** και διαμορφώνεται στις 93,1 (από 95,3) μονάδες, σε υψηλότερο επίπεδο όμως από πέρυσι (72,4 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων διατηρούνται σε κανονικά για την εποχή επίπεδα, ενώ παράλληλα οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση εξασθενούν κατά 27 μονάδες και ισοσκελιζονται. Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης ενισχύθηκαν αισθητά και διαμορφώθηκαν στις +38 (από +18) μονάδες, ενώ αντίθετα οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση υποχώρησαν σημαντικά και από τις +55 μονάδες διαμορφώθηκαν στις +25 μονάδες. Ταυτόχρονα εξισορροπούνται οι πληθωριστικές τάσεις για τις τιμές (από +9 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Τέλος, το 25% των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 13% των επιχειρήσεων να αναφέρεται σε ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού, το 13% σε ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης, το 38% (από 18%) σε χαμηλή ζήτηση, ενώ το 6% των επιχειρήσεων επισημαίνει παράγοντες σχετικούς με τις τρέχουσες εξελίξεις ως βασικό πρόσκομμα στη λειτουργία της.

Ήπια πτωτικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 120,9 (από 123,9) μονάδες. Οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση ενισχύονται και διαμορφώνονται στις +43 (από +32 μον. ο δείκτης) μονάδες, αν και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση υποχωρούν ελαφρά (+43 από +51 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Έντονα θετικές διατηρούνται οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης αν και υποχωρούν ελαφρά (στις +43 από +56 μονάδες ο σχετικός δείκτης), ενώ και οι αισιόδοξες προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου ενισχύονται σημαντικά και διαμορφώνονται στις +48 μονάδες (από τις +15 μονάδες). Το ισοζύγιο των τιμών χάνει 10 μονάδες και διαμορφώνεται σε αρνητικά επίπεδα (-5 από +5 μονάδες), ενώ τέλος, το 74% (από 26%) των επιχειρήσεων επισημαίνει την ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού ως το μεγαλύτερο εμπόδιο στη λειτουργία τους, με το υπόλοιπο 26% να αναδεικνύει την ανεπάρκεια ζήτησης.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ: Μικρή βελτίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, λόγω ηπιότερης απαισιοδοξίας για την οικονομία

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης ενισχύθηκε τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις -51,2 (από -55,3) μονάδες τον Ιούλιο, επίπεδο όμως πολύ χειρότερο εκείνου πριν ένα χρόνο (-37,5 μονάδες)¹². **Οι διαδοχικές δέσμες παρεμβάσεων πολιτικής όσον αφορά το ενεργειακό κόστος, και η δυναμική του Τουρισμού η οποία παραμένει ιδιαίτερα ισχυρή, φαίνεται να έχει θετικές επιδράσεις στις προσδοκίες των πολιτών. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά βάση απλώς «διορθώνονται» ελαφρώς οι πολύ απαισιόδοξες εκτιμήσεις και προβλέψεις της προηγούμενης περιόδου. Η πτωτική τάση του δείκτη δεν έχει ανατραπεί με την αβεβαιότητα για το χειμώνα που έρχεται να παραμένει υψηλή. Σαφώς η τάση αυτή είναι πανευρωπαϊκή, όμως οι Έλληνες καταναλωτές παραμένουν οι περισσότερο απαισιόδοξοι καταναλωτές στην ΕΕ, με σημαντική διαφορά από τους υπόλοιπους. Ακολουθούν οι καταναλωτές σε Ουγγαρία και Εσθονία, με επίπεδο δείκτη -46,9 και -44,4 μονάδες αντίστοιχα, ενώ στην τέταρτη και πέμπτη θέση βρίσκονται οι καταναλωτές της Σλοβενίας και της Ολλανδίας, με -39,3 και -36,2 μονάδες. Στις χαμηλότερες θέσεις αυτής της κατάταξης βρίσκονται η Μάλτα (-9,5) και η Λιθουανία (-16,3). Χαρακτηριστικό των αποτελεσμάτων είναι ότι πλέον καμιά χώρα δεν βρίσκεται στο θετικό πεδίο τιμών, . Ευρύτερα, ανοδική τάση, αλλά ήπια, εμφάνισαν τον Σεπτέμβριο οκτώ χώρες. Οι μέσοι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -29,9 μονάδες στην ΕΕ και στις -28,8 μονάδες στην Ευρωζώνη. Αναλυτικά:**

- **Ηπιότερη απαισιοδοξία στις εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους τελευταίους 12 μήνες**

Οι αρνητικές εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προηγούμενους 12 μήνες αποκλιμακώνονται τον Σεπτέμβριο στις -48,6 μονάδες (έναντι -59,0). Το 68% (από 74%) των νοικοκυριών εκτίμησε ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ μόλις το 2% θεωρεί πως επήλθε μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -21,6 και -21,5 μονάδες αντίστοιχα.

- **Λιγότερο απαισιόδοξες και οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες βελτιώθηκαν τον Σεπτέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -52,0 (από -57,0) μονάδες τον Ιούλιο. Το 66% (από 68%) των νοικοκυριών αναμένει εκ νέου ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 4% εκ νέου προβλέπει μικρή βελτίωση. Οι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -22,6 και -21,2 μονάδες αντίστοιχα.

¹ Ο τρόπος υπολογισμού του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης άλλαξε από τον Ιανουάριο του 2019. Πλέον δεν λαμβάνονται υπόψη στη διαμόρφωσή τα ισοζύγια απαντήσεων της πρόθεσης για αποταμίευση και των προβλέψεων για την ανεργία. Έχουν αντικατασταθεί από τα ισοζύγια των εκτιμήσεων για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών το τελευταίο 12μηνο και των προβλέψεών τους για μείζονες αγορές. Τα δύο ισοζύγια απαντήσεων που παρέμειναν στον υπολογισμό του δείκτη είναι οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες και οι προβλέψεις για τη γενική κατάσταση της οικονομίας. Οι σειρές των δεικτών καταναλωτικής εμπιστοσύνης σε όλες τις χώρες της ΕΕ αναθεωρήθηκαν προς τα πίσω από την DG Ecfín.

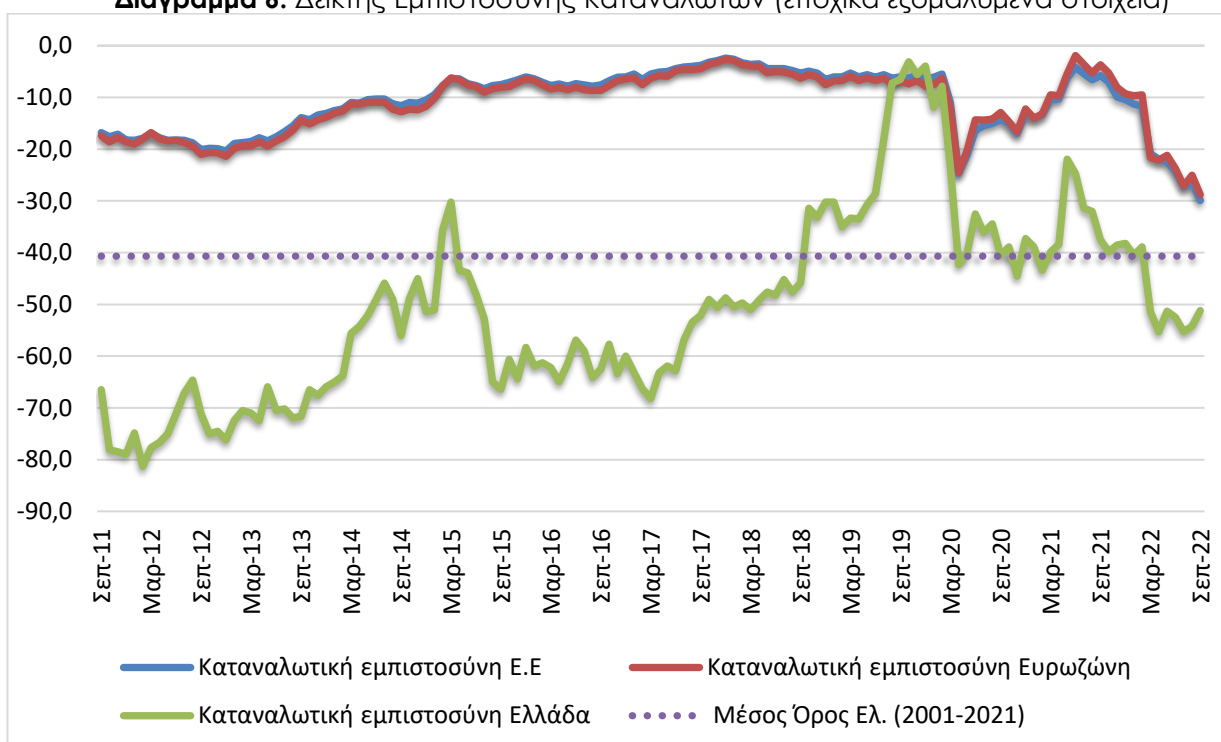
² Από τον Απρίλιο του 2022, η μέθοδος εποχικής προσαρμογής των στοιχείων της Έρευνας άλλαξε. Ακολουθώντας, όλα τα προηγούμενα αποτελέσματα έχουν αναθεωρηθεί ελαφρώς.

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι										
	Min	Max	2001-2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021				
ΕΕ-27	-24,0 (Ιουν. 2022)	-1,7 (Μάιος 2000)	-10,8	-7,3	-4,6	-4,1	-6,1	-14,6	-8,7				
Ευρωζώνη	-24,4 (Μάρ. 2009)	-1,9 (Μάιος 2000)	-11,3	-7,9	-5,2	-4,8	-7,0	-14,3	-7,4				
Ελλάδα	-80,8 (Φεβρ. 2012)	+3,2 (Απρ. 2000)	-40,8	-62,9	-58,9	-44,0	-19,8	-31,2	-35,4				
Περιοχή	2021												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
ΕΕ-27	-14	-13,4	-10,4	-10,3	-6,2	-4,2	-5,4	-6,6	-5,8	-7	-9,9	-10,4	
Ευρωζώνη	-14	-13,2	-9,5	-9,7	-5,4	-1,9	-3,6	-5,3	-3,7	-5,3	-8,1	-9,3	
Ελλάδα	-38,9	-43,4	-39,9	-38,4	-21,9	-24,7	-31,4	-32	-37,5	-39,8	-38,5	-38,2	
Περιοχή	2022												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
ΕΕ-27	-11,3	-11,7	-20,9	-21,9	-22,4	-24,2	-27,3	-26,4	-29,9				
Ευρωζώνη	-9,7	-9,5	-21,6	-22,1	-21,2	-23,7	-27,1	-25,0	-28,8				
Ελλάδα	-40,5	-38,9	-51,4	-55,3	-51,3	-52,5	-55,3	-54,2	-51,2				

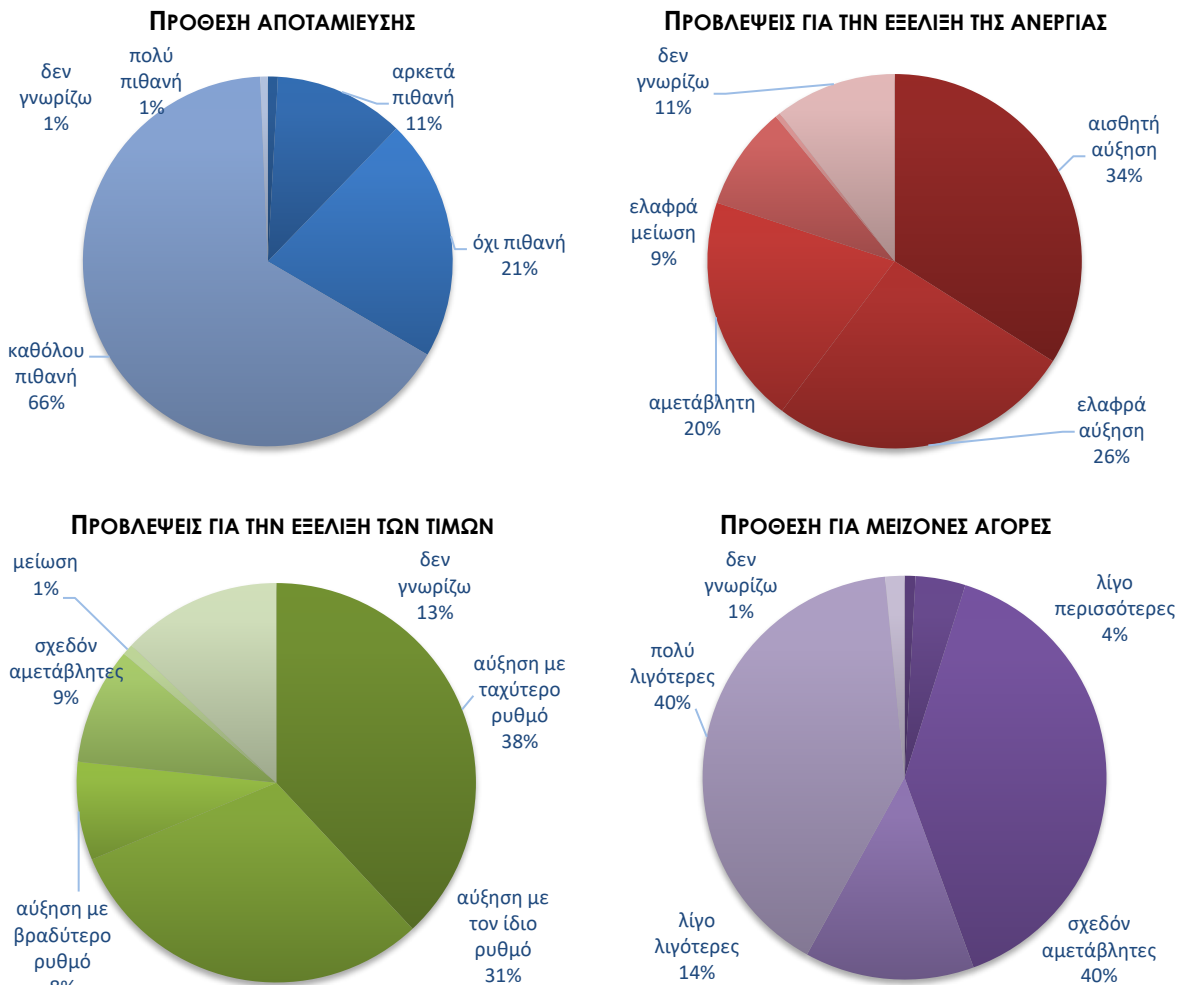
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- **Σχετικά καλύτερες οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Ο αρνητικός δείκτης των προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο παρουσίασε σημαντική άμβλυση τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις -59,9 (από -68,4) μονάδες. Το 74% (από 78%) των καταναλωτών προέβλεψε ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, έναντι του 13% (από 11%) το οποίο αναμένει σταθερότητα. Οι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -53,3 και -49,3 μονάδες αντίστοιχα.

Διάγραμμα 7: Ενδεικτικές μεταβλητές της έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

Πηγή: IOBE

- **Ήπια επιδείνωση της πρόθεσης για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επιπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) εξασθένησε ήπια, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -44,3 (από -36,8) μονάδες. Το 54% των καταναλωτών (από 48%) προέβλεψε ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ το 5% (από 8%) αναμένει το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -21,9 μονάδες στην ΕΕ και στις -23,1 μονάδες στην Ευρωζώνη.

- **Οριακή βελτίωση της πρόθεσης για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες υποχώρησε τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις -69,6 μονάδες (από -69,8). Το 87% (από 85%) των νοικοκυριών δεν θεωρεί πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, ενώ το 12% τη θεωρεί πιθανή ή πολύ πιθανή. Οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -4,3 μονάδες στην ΕΕ και στις -3,9 μονάδες στην Ευρωζώνη.

- **Επιδείνωση στις προβλέψεις για την ανεργία**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες ενισχύθηκε τον Σεπτέμβριο, στις +42,2 μονάδες, από +37,2 τον Ιούλιο. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προέβλεψε μικρή ή αισθητή άνοδο της ανεργίας ενισχύθηκε στο 60% (από 57%), με το 9% (από 10%) των ερωτηθέντων να αναμένει ελαφρά μείωσή της. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +31,8 και +29,5 μονάδες.

- **Διατήρηση των προβλέψεων για άνοδο των τιμών**

Ο θετικός δείκτης για τις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες διατηρήθηκε τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις +47,7 μονάδες, έναντι +47,8 μονάδων τον Ιούλιο. Το 69% (από 70%) των νοικοκυριών προέβλεψε άνοδο τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 10% (από 12%) αναμένει σταθερότητα. Οι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +41,2 και +41,3 μονάδες αντίστοιχα.

- **Υποχώρηση του ποσοστού που «μόλις τα βγάζει πέρα»**

Σχετικά με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» υποχώρησε στο 63% (από 68%), ενώ στο 11% (από 7%) ενισχύθηκε το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους. Οι καταναλωτές που δήλωσαν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ αποτελούν το 19% του συνόλου, ενώ το ποσοστό όσων δήλωσαν ότι «έχουν χρεωθεί» διατηρήθηκε στο 7-8%.

- **Διατήρηση του ποσοστού των νοικοκυριών που είναι αβέβαια για τη μελλοντική οικονομική κατάσταση τους**

Στο ερώτημα το οποίο αξιολογεί το βαθμό αβεβαιότητας των νοικοκυριών ως προς τις μελλοντικές οικονομικές εξελίξεις, το 60% έκρινε τον Σεπτέμβριο ότι η οικονομική κατάσταση του μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, ποσοστό αμετάβλητο σε σχέση με τον Ιούλιο.